

[Povinnost filosofa být kritický vůči vlastním výkonům]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2001](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2001](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 11. 6. 2001
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 11. 6. 2001

[Povinnost filosofa být kritický vůči vlastním výkonům]

Základní povinností každého filosofa je ustavičná pohotovost ke kritické reflexi, a to především k reflexi kritické k vlastním výkonům. To není ovšem nic samozřejmého a není to vůbec nic snadného. Každý filosof se tomu musí postupně učit, tj. nejdříve v tom napodobovat jiné myslitele, pak se těmi největšími nechat inspirovat k vlastní kritické a sebekritické myšlenkové práci, a posléze – to už je vyhrazeno jen některým – se stát vzorem a inspirací příštím filosofům. To vše je něco nesrovnatelného s ničím jiným v dosavadních kulturních dějinách na této planetě. Proto musí každý filosof o této jedinečnosti vědět, respektovat ji, být v ní pevně zakotven a zároveň ji rovněž podrobovat kritické reflexi. Taková reflexe ovšem musí dobře vědět o svých základních předpokladech, které podmiňují samo její fungování. Odtud je pochopitelné (a pro ty, kdo si dají práci s nezbytnou kritickou reflexí, také zcela zřejmé), že cílem kritické reflexe této jedinečné zvláštnosti (a rozumí se: evropské zvláštnosti) není ony základní předpoklady zpochybňovat, nýbrž naopak pročišťovat a zbavovat je chyb a omylů, k nimž docházelo a nadále dochází. Právě tímto charakteristickým rysem se ovšem základní myšlenková orientace, založená starými Řeky a převzatá evropskými myšlenkovými tvůrci, stává orientací univerzální. Je nejen otevřena všem kulturním okruhům a jejich tradicím, ale představuje pro ně jediný spolehlivý způsob sebezachování. Pokud se někde vyskytne taková tradice, která si myšlenkovou metodu kritické reflexe neosvojí, protože toho nebude schopna bez ztráty vlastní identity (a já si osobně nedovedu žádnou takovou velkou tradici představit, aby bylo zcela jasno), nemá šanci na delší přežití leč jako marginální relikv (jako jsou obecně předsudky, které vždy nějak přetrvávají, byť jen u menší části lidí, a které se navíc vždy znovu objevují v nových souvislostech, neboť cesta k pravdě vede nutně přes překonávání omylů).

(Písek, 010611-1.)